

SPIS TREŚCI

Wstęp (Zdzisław Dąbrowski)	9
----------------------------------	---

CZĘŚĆ PIERWSZA

HISTORYCZNE PODMIOTY MYŚLI I PRAKTYKI OPIEKI NAD DZIECKIEM

(<i>Franciszek Kulpiński</i>)	15
1. Uwagi wstępne	17
2. Początki opieki w Polsce	18
2.1. Pierwsze instytucje opiekuńcze	18
2.2. Ks. Stanisław Konarski (1700–1773) i jego Collegium Nobilium	20
2.3. Grzegorz Piramowicz (1735–1801)	21
3. Wkład królowej Marii Ludwiki Gonzaga (1611–1667) w doskonalenie praktyki opiekuńczej	22
3.1. Zakon szarytek	22
3.2. Walka o los dziecka nieślubnego	23
3.3. Ks. Gabriel Piotr Boduen (1689–1768) i jego dzieło	24
4. Historia rodzinopodobnych zakładów opieki nad sierotami	25
5. Prekursorzy i reprezentanci pedagogiki opiekuńczej w Polsce	31
5.1. Stanisław Markiewicz (1839–1911)	31
5.2. Henryk Jordan (1842–1907)	32
5.3. Rada Główna Opiekuńcza (RGO)	33
5.4. Władysław Szenajch (1879–1964)	36
5.5. Ks. Wacław Bliziński (1870–1944)	38
✓ 5.6. Kazimierz Antoni Jeżewski (1877–1948)	✓ 41
✓ 5.7. Józef Czesław Babicki (1880–1952)	✓ 43
5.8. Wanda Szuman (1892–1986)	47
✓ 5.9. Helena (Orsza) Radlińska (1879–1954)	✓ 48
✓ 5.10. Maria Grzegorzewska (1888–1967)	50
5.11. Aleksander Kamiński (1903–1978)	52
5.12. Ryszard Wroczyński (1909–1987)	54
6. Zagraniczni przedstawiciele pedagogiki opiekuńczej	✓ 56
✓ 6.1. Jan Henryk Pestalozzi (1746–1827)	✓ 56

6.2. Hans Christian Kofoed (1898–1952)	58
6.3. Celestyn Freinet (1896–1966)	59
6.4. Aleksander S. Neill (1883–1973)	61
6.5. Stanisław Szacki (1878–1934)	62
6.6. Antoni S. Makarenko (1888–1939)	64
6.7. Wasył Suchomliński (1918–1970)	67
6.8. Jane Addams (1860–1935) – settlement	69
6.9. Mary Richmond (1861–1922)	71
6.10. Carl R. Rogers (1902–1987)	73
7. Wybitne polskie placówki i ich organizatorzy	75
7.1. Ks. Bronisław Markiewicz (1842–1912)	75
7.2. Kazimierz Lisiecki (1902–1976)	77
7.3. Janusz Korczak (1878–1942)	79
8. Opieka nad dzieckiem w Polsce po II wojnie światowej	83
8.1. Galped – gdańska akcja opiekuńczo-wychowawcza z lat 1960–1970	83
8.2. Ośrodki metodyczne	85
8.3. Współczesny system opieki nad dzieckiem i jego elementy	87

CZĘŚĆ DRUGA

WYBRANE ELEMENTY PEDAGOGIKI OPIEKUŃCZEJ (<i>Zdzisław Dąbrowski</i>)	99
1. Pojęciowy model pedagogiki opiekuńczej	101
2. Heterogeniczność i komplementarność treści pedagogiki opiekuńczej	102
3. Pedagogika opiekuńcza jako system wiedzy ogólnej i jej pochodne	103
4. Podstawowe funkcje pedagogiki opiekuńczej i związanych z nią metodyk	105
5. Pedagogika opiekuńcza a pedagogika ogólna, społeczna i specjalna	108
6. Zestawienie innych ogólnych określeń pedagogiki opiekuńczej	110
7. Ogólne pojęcie opieki międzyludzkiej	111
8. Opieka w najszerszym znaczeniu i jej składniki	115
9. Opieka a pomoc	119
10. Struktura opieki	122
10.1. Klasyfikacja potrzeb ludzkich	123
10.2. Potrzeby ponadpodmiotowe	124
10.3. Graficzne obrazy struktury funkcjonalnej opieki	127
11. Zakresy opieki międzyludzkiej	132
11.1. Zakres opieki według jej zróżnicowania pionowego	133
11.2. Zakres opieki według jej podmiotu i charakteru	134
11.3. Zakres opieki według jej przedmiotu	135
11.4. Zakres opieki według jej przejawów w ciągu życia jednostki	137
11.5. Zakres opieki według skali zaspokajania potrzeb podopiecznych	138
12. Kategorie opieki	140
12.1. Ogólne pojęcie „kategoria opieki”	140
12.2. Opieka jako kategoria rodzinna	141
12.3. Specyficzne walory opieki w normalnej rodzinie	142

12.4. Opieka jako kategoria społeczna	145
12.4.1. Opieka społeczna i uspołeczniająca	145
12.4.2. Opieka społeczna w świadomości ludzi	146
12.5. Opieka jako kategoria moralna	147
12.5.1. Geneza moralnych norm opieki	147
12.5.2. Opiekuńczość w etyce i teleologii	148
12.5.3. Moralny aspekt reguł i zasad sprawowania opieki	148
12.6. Opieka jako kategoria prawna	149
12.6.1. Geneza, źródła	149
12.6.2. Charakter opieki prawnej	151
12.7. Opieka jako kategoria wychowawcza	152
12.7.1. Opiekuńczy sens wychowania	152
12.7.2. Wychowawczy sens opieki	154
13. Opieka a wychowanie	156
13.1. Uwagi wstępne	156
13.2. Metodologiczne podstawy ustalania relacji między opieką a wychowaniem	157
13.3. Podstawowe swoistości opieki w porównaniu z wychowaniem	159
13.4. Podstawowe związki zachodzące między opieką a wychowaniem	163
13.4.1. Zaspokajanie fizjologicznych potrzeb podopiecznych warunkujące wychowanie	164
13.4.2. Zaspokajanie psychospołecznych potrzeb podopiecznych warunkujące wychowanie	165
13.4.3. Niezamierzone skutki wychowawcze sprawowanej opieki	165
13.4.4. Niezamierzone skutki opiekuńcze wychowania	166
13.4.5. Związek przeciwieństw w treściach i funkcjach opieki i wychowania	167
13.4.6. Waloryzowanie procesu opieki wartościami wychowania	168
13.4.7. Waloryzowanie procesu wychowania wartościami opieki	169
13.4.8. Stymulacja, animacja i modyfikacja potrzeb w procesie wychowania	170
13.4.9. Zbieżność potrzeb jednostki i wymagań społecznych	170
13.4.10. Związek opieki z wychowaniem poprzez ich wspólny przedmiot i spełniane funkcje	171
13.4.11. Związek opieki z wychowaniem poprzez ich wspólny podmiot	172
13.4.12. Podsumowanie	173
14. Podstawowe swoistości aksjologii opieki	174
14.1. Uwagi wstępne	174
14.2. Wartości opieki	175
14.3. Wnioski końcowe	180

CZĘŚĆ TRZECIA

TERMINOLOGIA PEDAGOGIKI OPIEKUŃCZEJ (<i>Zdzisław Dąbrowski</i>)	183
LITERATURA	209

